

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 frt.

Három hónapra 5 „

Postán küldve:

Félévre 7 frt.

3 hónapra 3 „ 50 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetést pénz s minden közlemény Főpiac Vacsyház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj

Öt hasábos petít sorért 5 kr.

Nyiltéren megjelent közlemény 3 hasábos 15 kr. Hirdetményeket és előzetéseket lapunk számára elfogad: Pest-Budán: Neumann hirdetési irodája, Bécsben: Oppelik A. és Haasenstein et Vogler, Brauner I. G., Berlinben: Goldberger, Párisban: Havas ügyvédsége.

Bélföldi:

minden beiktatásért külön 30 kr.

Előfizethető helyben: Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

Haladunk!

Pest, okt. 27.

(r. r.) Mégis csak volt haszna azon 27 szótöbbséggel nyert kormányi győzelemnek a hevesi ügyben; igaz, hogy ama győzelem vereségnek is beillt.

Az a haszna volt, hogy már ma az igazságügyminister, a bírói felelősségről szóló törvényjavaslat tárgyalásakor, — a kormány eddigi eljárásával ellentétben — kijelentette Simonyi Ernő kérdésére, hogy minden jobbitmányt, bármily oldalról jöjjön is az, nemcsak készséggel, hanem köszönettel is fogad, és büszkeségét nem abban helyezi, hogy törvényjavaslatát minden áron keresztülrészakolja, hanem abban, hogy jusson diadalra a legjobb!

Távolról sem kívánjuk e nyilatkozatáért az igazságügyministert egekig dicsőíteni, mert okos kormányterfinak csakis ily nyilatkozat illik szájába, ily szándék illik állásához; ily irányzatban határozódik kötelessége.

Hanem mindenesetre örömmel jegyezzük fel e nyilatkozatot, melyben az alkotmányos élet igényeihez mért haladást találunk.

A legközelebbi országgyűlési idény alatt azt láttuk, hogy a kormány elbizakodott a többségben, mely környezte, a baloldalnak majd minden módosítványát, lett légyen az a legjobb, pártszempontból ellenezte; és valósággal azt tapasztaltuk, hogy mintegy mindenáron, erőszakolva igyekezett törvényjavaslatát keresztülhajtani. — Mely eljárás a törvényhozás méltóságával megegyeztethető épen nem vala.

Most ime, e téves utról letérés mutatkozik, legalább a szavakkal kijelentett szándék szerint.

Anélkül, hogy kicsinylenék az igazságügyminister ama nyilatkozatának horderejét, nem állhatjuk meg, hogy meg ne kísérsük, kutatni az indokokat, melyek e nyilatkozat, e szándék, ez irányzat létrejöttét előidézték.

Mielőtt azonban ezt tennők, előlegesen jeleznünk kell, hogy ama szándéknak fogantatása nem oly könnyű, mint kinyilatkoztatása.

Meglátszott ez a mai tárgyalásnál is, két ízben.

Először, midőn Ludvig azon módosítvány került tárgyalásra, miszerint az esküdszéki tagokra nem levén alkalmazható a bírakra szabni kívánt eljárás és büntetés, a törvény hatálya alól az esküdtek kihagyandóknak indítványoztattak általa.

Ludvignak ezen indítványa a legjobbnak vala mondható, mivel az esküdtek csak lelkiismeretüknek levén felelősök az általok nyilvánított véleményért, ezért sem kártérítésre, sem büntetés alá nem vonhatók.

És ezt az igazságügyministernek kell vala tudni legjobban.

Mégis minden áron ellenezte e módosítvány elfogadtatását; minden szónok beszéde után, ki azt védelmezte, védbeszédet mondott; de hiába; a többség — köztök jobboldaliak is — elfogadta Ludvig indítványát; és ez által a törvényhozás az esküdszéki tagok függetlenségének megóvására nagy horderejű határozatot hozott létre. —

Továbbá meglátszott az igazságügyministernek, ama nyilatkozatában foglalt szándéka fogantatása feletti, belső küzdelme, midőn mai napon

Giczey Kálmán, a törvényjavaslat 4-ik §-ban foglalt büntetés és kártérítés iránti keresetre vonatkozólag, szabatos módosítványát beadta.

Az igazságügyminister hevesen kelt ki az ellen, azt nyilvánítván, hogy az az egész törvényjavaslatot gyökerestől felfogatja.

Mignem maga Deák Ferencz is fontosnak találván a módosítványt, annak tárgyalását másnapra kívánta halasztani. —

No, de legalább a jó szándék meg van; és az nyilvánult is ma annyiban, hogy a még nem is tudni, minő hatáskörrel bírandó királyi ügyész és fő ügyész szavaknak kihagyásába beleegyezett a minister, még pedig a baloldali Somossy Ignác indítványára, — bár épen nem könnyen barátkozott meg e kihagyással. —

Már ezen itt érintett esetek is elég indokul szolgálhattak ama fontos nyilatkozatra.

Mert jobboldali tagoknak is a ministeri javaslat ellen szavazása, sőt magának Deák Ferencznek is eljárása, ki a minden áron keresztülhajtás politikájának uszályhordozója nem kívánt lenni, — a ministert, sőt a ministeriumot is gondolkozóba ejthették.

Hanem indokát találja ama fontos ministeri nyilatkozat, mely egy kis megtérést foglal magában, a hevesi ügyben nyert törpe-eredményen kívül, azon fontos körülményben, hogy magában a jobboldal kebelében is jelek mutatkoznak, mikből következtetni lehet, hogy a merev pártfegyelem nem képes többé oly szilárdan összetartani a kormány hivatát, hogy mindenben alázattal engedelmeskedő tömeg szerepénél egyébre nem valóknak tartassanak.

S mivel ott is vannak független férfiak, kik a pártállás mellett a jó törvényt nem tartják háttérbe szoríthatónak, féltő, hogy a már mind sürűbben emlegetett szabadelvű reformpárt megalakulása folytán, a mostani kormánypárt fel talál oszlani!

Ezen elemeknek is áldozatot kellett tehát hozni. —

Innen ama fontos ministeri nyilatkozat, mely köszönettel veszi a jobbitmányt, bármely oldalról jöjjön az!

Mi e nyilatkozatban haladást látunk, az ország és a baloldal érdekében! —

Ujdonságok.

— **A koldulás eltörlése** tárgyában kinevezett városi küldöttség kebelében tegnapi tárgyalatott az albizottmány kimerítőjelentése, mely dicséretre méltó rendszeres munkaegésztet képez, úgy, hogy a küldöttség a jeles munkát mind elvileg, mind részleteiben elfogadta, és így ezen fontos tárgy a legközelebbi városi közgyűlésen végleges elintézés alá jöhet. Fő alapja a küldöttségi munkaltnak az, hogy az eddig a ref. egyház és városi hatóság által közös erővel fenntartott koldusápolda, mely eddig 100 személyre volt berendezve, megnagyobbítottassék még 100 személyre való lakhelyiséggel és a szükséges felszerelésekkel, az épületek kijavítottatnak, megtoldatnak, s az ispotályudvar telke szabályozás alá vétetvén, kőfallal vétenek körül. Az intézet fenntartása az egyház és a város által továbbra is közös erővel eszközöltetnek.

A fenntartási költség fedezésére szolgáltnak az utcai szegényperselyekbe adakozáson kívül, az intézetek, egyletek és egyesek által évenként ajánlandó összegek, újvívi köszöntések megváltása stb. s az illető szegényalpok kamatai. A koldusápoldába bevett szegények, mint eddig, úgy ezután is, munkájokért bizonyos illetményt nyernének, az e tárgybeli jövedelem is

azonban a fenntartási alaphoz csatoltatnék, tehát — dologhálzával egybekötve leend az intézet. A vasut felől oldalon mintegy 170 □-ölyni tér raktárak-helyiségeit jelöltetnék ki, évi bér mellett az üzletemberek javára; az innen folyó jövedelem is a fenntartási költség fedezésére levén fordítandó; mely raktárépítés által a vasut felőli külön kökerítés szüksége elenyészvén, az építési költség ezáltal is kevesednék. Koldusörök állítatnának utcánként, kik a koldulási kihágásokat ellenőriznék. — Szóval, ezen rendszeres és gyökeres orvoslás-mód által a közönség megóvatnék a koldulási utonállás kellemetlenségeitől; míg másfelől a szenvedő emberiségen segítve lenne. — Mivel a város a catholicus koldusok ellátására külön adománynyal járul: a felekezeti-ség kifogása is elesik.

Ohajtandó tehát, hogy a terv mielőbb életbe léptetessék, s a közönség egy kellemetlen terhelteztől, az utcai koldulástól megmentessék.

A terv buzgó előmozdítói: Zagya Imre, Komlóssy Imre és a mérnöki hivatal előre is elismerést érdemlenek, mit is örömmel jegyzünk fel.

— **A birtokviszonyok** rendezésére vonatkozólag Tisza Kálmán a tegnapi országgyűlésen határozati javaslatot indítványozott, miszerint utasítandó lenne az igazságügyminister, e tárgyban is törvényjavaslat előterjesztése iránt. — Ezen ügy Debreczént is közelről érdekli. A helybeli birtokviszonyok rendezése iránti véleményadás végett, igazságügyministeri leirat folytán, még 1867-ben tekintélyes küldöttség neveztetett ki a polgármester elnöke alatt; a küldöttség 20—25 ülést is tartott, melyekben e nagyfontosságú kérdés már kellőleg megvitattott, sőt a megállapodás, a kaszállóbirtokok rendezése kivételével, nemcsak létre jött, hanem irásba is tetetett. E küldöttség már hónapokon át nem hivatott össze, valószínűleg a gazdálkodási időszak miatt. Most azonban már sürgős szükségé vált, hogy a küldöttség fejjeze be munkáját, részint azért, hogy az előterjesztendő törvényjavaslatban „rólunk nélkülünk“ meghallgatásunk meghiúsításával, oly elvek és intézkedések ne foglaltassanak, melyek nagyértékű közös birtokviszonyainkra nézve kárhozhatóan károkat vonnának magok után, részint azért, hogy ha kiegyezés utján oldathat meg köztünk e kérdés, a törvény igénybevétele nélkül, e fontos ügyben megállapodás legyen, s ne hagyassék ismét az e tárgybeli intézkedés a jövő évben már változás alá eső hatóságra, mely, bármily erélyt fejtsen is ki, kénytelen lenne alakulási bajai miatt, ismét elnapolni ezen nagyszerű vagyonszerzés megoldását.

— **Szerencsétlen halál.** Tegnapi d. u. a párisi rista gymn. udvarán nagy szerencsétlenség történt; ugyanis Makay József III ik osztálybeli tanuló egy barátjával az udvaron építési célokra összerakott vastag gerendákon hintázott; a gerenda hintázás közben megcsuszván, annak a földre lenyomott végéről az ott ülő gyermek leugrott, a magasban levő végéről pedig M. J. lezuhant, s a reá hullott súlyos gerenda által a szíve táján oly erősen súlytatott, hogy rögtön szörnyet halt. Képzeltetni a vesztetett szenvedő szülők kétségbe esését; az ilyes szerencsétlenséget a főt. urak által figyelmen kívül hagyott felügyelet talán megakadályozhatta volna.

— **Gróf Sándor** ezeledutezai órási üzletét igen díszesen egészen újonnan rendezte be.

— **Derék vendéglősünk Fehér Herman** belátva a bikabeli étterem nagyobbitásának szükségét, legközelebb egy új étterem építését kíván fogja benyújtani a városi tanácshoz, s az építési költségeket, ha a városi tanács a szükségelt anyagokat megszavazza, maga fogja viselni; ha az engedély idejében megadatik, még a jövő hó első felében létesíteni akarja az új étterem felépítését. Érezhető szükségem lesz ez által segítve.

□ **Végző Máté Ferencz** urhoz. Sajnálom, hogy újra igénybe kell vennem e lapok hasábjait, de Máté ur a tegnapi számban — annyira elferdíté az általam itt ciknek értelmét, hogy merőben lehetetlen arra nem válaszolni. Máté ur bölcselkő (?) hogy én sem a helyi sem a pesti viszonyokat nem ismerem, mert különben tudnom kellene, hogy Pesten a német nyelv nines kiküszöbölve, sőt úgy a régi mint az újonnan keletkezett vállalatoknál a könyvvezetés is legtöbnyire

németül megy. „En tudtommal, erre vonatkozólag csak annyit irtam, hogy Pesten a társalgási nyelv, mely majdnem kizárólagosan német volt, kezdett hazai lenni, s hogy a külföldi segédek, magyar ifjak kezdik leszo- ritni a térről.”

Ugy látszik M. ur magyar segédek alatt a Vámos- Pércs és Szoboszlón tanult kereskedő segédekért, kiknek alkalmuk sem volt — anyanyelvükön kívül más nyelvet tanulni — s egyedül csak azt bírják, mert csak is így lehet értelme azon általa felhozott bizonyítéknak, hogy a könyvvezetés legtöbbször német stb. Mintha bizony magyar segéd nem is találkoznék, ki képesített legyen német könyvvezetésre, vagy Máté ur a könyvvezetés bírása mellett szükség- telennek tartja — az általa felhozott vállalatoknál — a magyar nyelv tudását. — Ha egyszer időt s alkalmat vesz magának — meggyőződhetik, hogy mily óriási az arány — Pest kereskedésének 1869—1864-iki személy- zete közt; s akkor befogja látni, hogy ő volt ama hely- zetben, melylyel engem vádolt.

E lapok igen tisztelt szerkesztője, mult cikkemre megjegyzé — hogy félreértés stb. — mert az miért Máté ur felszólalt soha sem fölösleges, hisz én nem azt állítom, hogy fölösleges, csak azt indokoltam, hogy inkább mellőzhető. Egyébiránt M. ur mint az egyet volt igen buzgó titkára, nagyon jól tudja, hogy ha az ily javas- latokat mi hamarabb érvényesíteni akarjuk, házszabá- lyainak értelmében az egyetben levő ajánlatkötnybe ig- tattatjuk; ha Máté ur ezt nyilvános ajánlata előtt teszi, talán sikerült volna őt meggyőzni indokaimról, de ha mégis M. ur tekintettel az ifjuság nagyon is szájkor- látok közé szorított szabad idejére, e nyelvtanfolyam felállítását iránt — az ifjuság tulterheltsége nélkül — szives leend a választmányhoz tervezetet benyújtani, — én leszek az első, ki azt teljes erőmmel támogat- dom, de ne akarjunk többet mint a mit megbírhunk, — hisz égető szükség volna m. német keresk. levelezé- si — s könyvvezetési tanfolyamra is, de minden egy- szerre lehetetlen, pártoljuk azt, mi már megvan, s ne beszéljünk arról a mi még lehetne. Annak is el fog az ideje következni nem sokára. Ezzel részemről a vitát befejezettnek nyilvánítom. *)

Színházi szemle.

— S z e r d á n okt. 28-én Ernani, Verdi 4 felv. operája adatott, meglehetősen megtelt ház előtt. Az egész előadás a sikerültebbek közé tartozott; ma még Miskovics Irmával is megváltunk annyira a mennyire elégedve.

Országgyűlési értesítő.

A k é p v i s e l ő h á z ü l e s e okt. 27-én.

Elnök: Somsich. A karzatok telvők. A miniszte- rek közül jelen vannak: Rajner az új belügyminiszter kit párhívei üdvözlenek; Eötvös és Horváth. — Elnök az állandó igazolási bizottságba egy tag választására

*) Reszünkről is a végszóval befejezettnek nyilvánít- juk a vitát, melyet mindkét részről az ügy iránti nemes buzgalom idézett elő, de meg a tárgyat azt hisszük mindkét fél teljesen kimerítette.

T Á R C Z A.

Születés és vagyon.

Mühlbach Louisa beszélye

(Folytatás.)

„De én megakarok téged sérteni és szomorí- tani,” mondá az atya daczosan. „Megakarom törni büsz- keségedet, hogy ébredjen fel az kebledben, megakarom törni eszeden szerelmedet, hogy kihadjon az szivedből. Azt gondold, én nem tudom, hogy miért nem akarsz nőül menni Náthánhoz? Azt gondold én nem tudom, hogy kibe bolondultál bele? Ó én mindent tudok, mert a mit nem láthatok szemeimmel, azt meghallom fülem- mel is és felfogom eszemmel. Már rég tudom, hogy Gu- dula szívét oly férfinak ajándékozta kinek, nincs eléggé szeme arra, hogy meglássa azt, hogy Gudula szép és fiatal, s őt szereti, már régóta tudom, hogy Gudula a gazdag kéréket csak azért kergeti el ajtaja elől, mert az ajtó nyitva akarja tartani a szegény Mayer szá- mára.”

„Hallgass, szakítá őt félbe Gudula, s kezét vo- nagló mozgással tette atyjának karjára, „a Jehovára kérélek hallgass! Mayer Anselm épen most fordult az utcán házunk felé. Ha még most is tovább akarsz be- szélni, ha még csak egyetlen szót bocsátasz ki ajkadon, s megakarod szégyeníteni jelenlétében leányodat, eskü- szöm neked atyáink istenére, hogy elmegyek oda, hol a Majna a legmélyebb, s beleugrom! Most beszélj atyám, ha ugyan akarsz!”

S fuladozó lélekzettel, kipirodott arccal ült le Gudula az ablak melletti szalmaszékre, s varrását ismét kezébe vette.

Alig, hogy leült, az ajtó megnyílt, s egy csinos ter- metű ifjú lépett be, kinek komoly arcán az élet erőtel- jessége tükröződött vissza.

„Üdvöz legyetek!” mondá kellemes csengésű gyön- géd hangon, az öreggel kezetszorítva, s Gudulának bar- rátságosan intve. Ez az üdvözlést szívélyes pillantással viszonzta.

„Ma ugyan nagyon jókor megjöttél az irodából

hívja fel a 8-ik bizottság figyelmét. — Szabolcs megye a bihari határozat érzelmében kérvényez. — Huszár István a tiszánai választásról vizsgálati jelentését beterjeszti. — Több képviselő kérvényeket terjeszt elő, melyek a kérvényi bizottságnak adtnak ki.

T i s z a K. Az egész országban nagy érdekelt- ség nyilvánul a nemzeti színház ügye iránt; türelmetl- nül várja mindenké, mi fog történni ez intézet állapota javítására; jelesen azon körülmény, hogy az intendánsi állomás betöltetlenül van, kívánatossá teszi az intézke- dést. Azért is következő interpellatiót intézi a belügy- miniszterhez (nagy derűtlenség; minden szem a kissé ge- nirozottnak látszó belügyminiszterre fordul): 1. Szán- dékozik-e a miniszter kimerítő jelentést tenni a ház elé a nemzeti színház szellemi és anyagi helyzetéről. 2. Mi intézkedéseket szándékozik a miniszter tenni a nemzeti színház szellemi és anyagi viszonyai javítására? — R a j n e r belügyminiszter: Mivel előre nem valék elkészülve rá, nem adhatok kimerítő feleletet ezuttal; annyit azonban már ma is jelenthetek, hogy tegnap in- tézkedéseket tettem arra nézve, hogy a külföldi legje- lesebb színházak szabályai megszereztesse nek; melyek mihelyt megérkeznek, s általam tanulmányoztatnak, en- quete bizottságnak fogok összehívni szakférfiakból, hogy engem tanácsaikkal segítsenek. (Tetszés). T i s z a K. Azon reményben, hogy a bizottság össze fog hi- vatni, s hogy a miniszter egyszersmind jelentést teend az intézet szellemi és anyagi viszonyairól, ezuttal a fe- lelettel megelégszünk. — J ó k a i M ó r interpellálja a közoktatási minisztert, 1. Szándékozik-e még a jelen ülés- szak alatt törvényjavaslatot terjeszteni a ház elé a pesti vakok intézetének országos intézetté tételére nézve. 2. Szándékozik-e az intézetben, az elavult tan- rendszert helyett a mai tudományos igényeknek megfe- lelőt életbe léptetni, s a vezetést saját miniszteriuma közegeire bízni (Általános tetszés) 3. Fog-e a legköze- lebbi kellemetlen jelenetekre nézve, melyek az intézet jó hírnevének kárára vannak, vizsgálatot rendelni? — E ö t v ö s: Az állam kötelessége, hogy a vakok sorsán legalább szellemileg segítsen, de a jelenlegi egyetlen ilyen- nyelű intézet erre nem elegendő. Hogy több ily intézet létesíthetessék, statisztikai adatok előszerzéséről gon- doskodott a vakok számára illetőleg az egész országban; mihelyt az előkészületekkel rendben lesz, — talán még ez ülés- szak alatt — törvényjavaslatot fog előterjeszteni e tárgyban. — A pesti vakok intézete azonban magán- intézet, annak ügyeibe, sem pedig tanrendszerébe belé nem szólhat; kívánatos volna ugyan, hogy az országossá legyen, de ez csak az alapítók beleegyezésével történ- hetnék. — Végre az intézet igazgatója felfüggesztését illetőleg, e tárgyban az igazgató folyamodott Pest megye alispánához, de feleletet nem kapott. — J ó k a i: A fe- lelettel megelégszünk. N y á r y P. Pest megye eljárását védi; az elnök kinyilatkoztatja, hogy a tárgy érdemében nem lehet bocsátkozni. A ház tudomásul veszi a minisz- ter feleletét. — T i s z a K. határozati javaslatot indít- ványoz, miszerint utasítsák az igazságügyminiszter a bírtok — hűbéri viszonyok rendezése tárgyában tör- vényjavaslat előterjesztése iránt. Elnök figyelmeztet, hogy e határozati javaslat csak a napirenden levő tárg- yak elintézésére után vétethetik elő. — Áttér a ház a napirendre.

Mayer Anselm, „mondá Gudula atyja, intvén a fiatal em- bernek, hogy foglaljon helyet mellette a faszámolyon; „talán valami különös történt, hogy ma egy órával előbb jöttél meg a nagy, a gazdag Náthánsan irodájából.”

„Igen,” mondá a fiatal ember, „ma valami különös történt, azért jöttem hozzátok, hogy adjatok nekem jó tanácsot. Mert jól tudom, hogy ti ketten vagytok az egyedüliek, kik nem tekintenek közönyösen az én ügyem mikintofolyására, nekem hozzád Baruch atyus oly bizodalom van, mintha fiad volnék, s téged Gudula ugy szeretlek, mintha édes testvérem volnál.”

„Hallod Gudula,” mondá az öreg, „ő magát fiam- nak nevezi, s téged ugy szeret mintha testvére volnál.”

„Tudom én azt atyám és örvendek azon,” mondá Gudula ismét felemelt tekintetű munkájáról, s reá tekintvén atyjára, ki azon tekintetű megértette. „Igen Mayer Anselm szeret engem mint nővérét és én is szeretem őt mint testvéremet.”

„En nekem még soha nem volt titkom a jó Gu- dula testvérem előtt,” kiáltá a fiatal ember bensőséggel „Mi egymással nőttünk fel, mi nem csak játszottunk és nevetkeztünk egymással, hanem együtt sirtunk és éhezünk is, s a szükség és nyomor jobban egymáshoz köti az embereket mint a boldogság. Tudod még Gu- dula, hogy miként igyekeztem vigasztalni, a mint jó de- rék anyám meghalt, s elköltözött atyáinkhoz és én szí- vemnek nagy elkeseredésében sirtam és jajgattam.”

„Ó igen, tudom Mayer Anselm,” felelé a hajdon nyugodtan, „En igen szerettem édes anyádat, s veled együtt megsirtam őt.”

„Aztán piczi karjaiddal átöleltem nyakamat, Gu- dula, s te megcsókoltál bársony ajkaiddal, s lágy su- gógó hangon így szólottál: „En szeretlek téged Mayer Anselm”. És ezen szeretetteljes jó szavaidért én is min- dig fivérem maradok, ha ugyan szép Gudula akar nővé- rem lenni!”

„Ó igen, Mayer Anselm, én testvéred marok min- dig. De mond csak, mi különös dolog az, a mit elbe- széli akarsz, s a miben tanácsunkat kéred atyámnak és nekem.”

„Igen beszéld el, hogy miért jöttél ma egy órával előbb háza az irodából?” kérdé az öreg. „A gazdag Na- thánsan csak nem bukott talán meg, hogy irodája ren- des idő előtt zárva van?”

A Gliczy Kálmán által a törvényjavaslat 4-ik §-ra tett módosítvány tárgyalás alá vétetett; azonban Nyír- Pál, Váradi Gábor — Szilágyi Virgil, Simonyi Ernő s többek pártoló szónoklata mellett is, s Tisza Kálmán felszólalása daczára, ki az igazságügyminiszter elleni indokait erősen fúmadta meg — a módosítvány elvet- tetett 113 szóval 114 ellen, tehát 29 szó többséggel. Helyette H a l m o s y következő módosítványa fo- gadtatott el: „kivételi büntetés, vagy vétség esetében a felelősségvonnás közkereset útján történik, a kártéri- tés pedig a jelen törvény III. fejezetében meghatározott módon, magán kereset útján érvényesíthető. — Az 5-ik §-nál V á r a d y G. ad be módosítványt, miszerint a felügyeleti jog a kir. legfőbb törvényszékre bízható; ellene szólott Horváth B. és Deák F. is, mellette Tisza K. Gliczy K. Simonyi Ernő; végre a módosítvány el- vetetett.

Pesti röppentyk.

(Oktob. 27-én.)

A pestvárosi törvényszéknél furcsa pört tárgyal- tak tegnap. A híres Gallmayer kisasszony ugyan is Hy- men rózsalánczu után sohajtozván, megígérte valamit K o r n szinésznek, hogy ha az ő p a p u s k o r m á- u y a alá hajtja árva fejét, a házasság napján 600 ft m ó r i n g o t ad s évenként 1200 frtnyi évdíjra kö- telezi magát. A bánatpénz 4000 frtban volt kölcsönösen megállapítva. — Gallmayer kisasszony azonban m á s t gondolt, s fölmenté lovagját kötelezettségétől. De a ke- véssébb gyöngéd s udvarias mátká, amaz áldozatért, hogy forró szerelme tárgyáról le kell mondania, gyögyir- gyanánt sebbedt szívére, — a 4000 frt bánatpénzt kö- vetelte.

Gallmayer kisasszony e felől tudni sem akarván, a dolgból perpatvar lett, s a törvényszék az ügyet Gall- mayer kisasszony javára döntötte el.

„Ismerd meg magadat!”

E tételre négy hó leforgása alatt ugy látszik ele- get gondolkozott Horvát igazságügyér ur, amennyiben nyilván jelét adta a tegnapi országgyűlés alkalmával, hogy ő sem bizik egészen csalhatlanságában.

Elégé kitűnt ez akkor, midőn a bírák felelősé- géről szóló törvényjavaslatra került a sor, midőn is ki- jelentette, hogy a részletes vitánál, ha kellőleg capaci- táltatik, nem szegül ellene a módosításoknak, sőt maga sem bánja már, ha némely tételek átalakíthatnak s hogy az illető paragrafusoknál már volnának is készen asztal- fiókjában némi módosítványai, miket majd be fog mu- tatni.

Ez mindenesetre szép vívmánya az ellenzéknek, míg másfelől e körülmény arról tesz bizonyosságot, hogy Horváth ügyér ur nem az a férfi, kit nyomatékos érvek- kel meg ne lehetne győzni valaminek észszerűségéről, még ha nem doákpártitól kerül is az eszme, csak egész- séges, életrevaló legyen az.

Némely csökönődött ember igen szépen oku- hatna a szép példából, s akkor csak boldogulhatnánk valahogy, és nem volna szükség oly gyakran c s é p e l- ni a z ü r e s s z a l m á t!

„Nem, Baruch atyus,” felelé az ifjú nevetve, „ő nem bukott meg, hanem épen ma nyert 10,000 forintot, mert az áremelkedésre üzérkedett, s az sikerült neki. E folytán az irodában minden segéd fizetését megpótolta havonként 4 frttal, s engem behívott a magánszobájába, hogy beszéljen velem.”

„Veled akart beszélni?” kérdé az öreg csodál- kozva. „Hisz te vagy a legfiatalabb segéd üzletében. Mióta vagy nála fiam, mond!”

„Három év óta Baruch atyus, mióta felszaba- dultam.”

„Három év óta? és Nathanson legifjabb segédét a maga szobájába hívja be, hogy tanácsot kérjen tőle?”

„Nem, Baruch atyus, nem azért,” mondá Mayer Anselm zavarodottan és vonakodva, ugy hogy Gudula feltekintett csodálkozva munkájáról, s várakozástelje- sen nézett Anselm testvére arcára.

„Hát akkor mi végett hívatott be?” kérdé az öreg.

„Valami különös dolog miatt, a mire soha nem gondoltam, sem azt nem sejtettem, Baruch atyus!”

„Csak nem valami szerencsétlenség lesz az redd nézve?” kérdé Gudula aggodalmasan.

„Nem Gudula, nem szerencsétlenség, hanem in- kább valami nagy szerencse. A gazdag Nathanson en- gem üzletitársának akar tenni!”

„Téged üzleti társának akar tenni?” kiáltá az öreg Baruch magán kívül. „Hát megőrült a gazdag Na- thanson?” Elvesztette azon csekély eszét, mit nékie az isten adott? Téged társul akar felvenni üzletében?”

„Atyám, engedd Mayer Anselmet tovább beszélni,” mondá Gudula, kinek szemei különös kifejezéssel nyu- godtak a fiatal ember arcán. „En azt hiszem, hogy s földolgot még nem hallottuk. Beszélj tehát Mayer An- selm. Micsoda feltételek alatt akar téged a gazdag Na- thanson társul venni üzletébe?”

„Csak egy feltételt szabott, Gudula. Ó engem nem csupán üzletitársul akar fogadni, hanem miután fia nincs s így a czég vele együtt kihalna, engem fiává is fogad, s az ő nevével majd viselnem, ugy hogy ezen túl a ház czége „Nathanson és fia” lesz.”

(Folyt. köv.)

Mé
dójtát!
Ke
választ
árva léle
detteté ki
akár nem
ha „senk
jelent 7
volt —
lőket.
A j
nehezelt
Ped
szentek
szédek kö
kal mikor
b á n o n
—
benünk
egyik ama
ellen ama
is fel-fel
hatalom
kikülden
lálóban el
Mi
hogy a k
dozattal,
békéje fe
hogy hig
hatjuk, h
éri a kö
azon cz
szellemi
elkötesé
volna k
azért ná
igazításá
szuronyo
járand, a
véére, e
lágosan f
S i
részletet
is ismert
nek mon
nyira ha
ölt tagjár
marad az
ládanya
buzlító
testvér
nyugalom
boche ha
részegek,
található
ravaszok
ha a boc
telettel s
a társasé
mazva é
tüek, de
Ez
vissza v
kinevezé
jobbról
Rajner t
színházi
egy időre
mindenre
megvitata
pedig a S
nan csak
mi vertar
gasztalju
királyi, v
zetett, a
Adjon az
Ho
lenti ezt
esztergon
kongress
nomiától
Egy
a Kisfalu
ditást, S
sürgönyö
jelenleg
nak, ugy
ket a hri
ta, a tri
veztetés
tot irt a
még egy
hogy ez
frtért há
5 szerze

Még a váci izraelita előjárás is kilelte ám a módját!

Kerületi képviselőket kellett volna a napokban választani, de a hívek közül nem jelent meg egyetlen írvá lélek sem. Az előjárás ekkor a templomba hirtetteté ki, hogy azt követő vasárnap, akár jönnek a hívek akár nem a választásra, az előjárás megtartja azt, ha „senki” nem fog is megjelenni. E fenyegetésre megjelent 7 választó s miután az előjárás többségben volt — választott saját kebeléből kerületi képviselőket.

A jelen nem voltak részéről van is e miatt nagy nehezítés az előjárásra.

Pedig nincs igazuk, mert tudhatják, hogy „minden szentnek maga felé hajlik a keze” mint ez a példabeszédnek könyvében följegyeztetett, s ha nem éltek jogaikkal mikor alkalom volt rá, most már késő a száno mbánom!

Fővárosi értesítő.

Pest okt. 27-én.

— A Cattaróban történők könnyenérthetőleg bennünket is nagy izgatottságban tartanak, hisz mi is egyik részét képezzük azon bomladozó egésznek, mely ellen ama mozgalmak irányozvák. Egyes körökben már is fel-feltűnt a hír, hogy a közös hadügyér, kinek teljhatalom adatott a kizadókkal szemben, ifjainkat akarja kiküldeni az „osztrák Kaukasus”-ba, mint azt oly találon elnevezte valaki.

Mi nem hiszünk, hogy ez történni fog s reméljük, hogy a közös hadügyminiszter megelégszik azon pénzáldozattal, melyet országunk a birodalom „másik felének” békéje fentartására hoz. De ugy vagyunk e fellázadással, hogy higgadtan megítélve okot és okozatot, nem tagadhatjuk, hogy a bécsi kormányakat nagy és súlyos vád éri a következmények miatt. Mit tett a bécsi kormány azon célból, hogy ez elhagyott, miveletlen néptörzs szellemi életére jótékony befolyást gyakoroljon, hogy elkövetésének csak egy perzentnyi részét is teljesítette volna a közművelődés előmozdítása által? Semmit, hanem azért nálunk nem ritka tünemény, hogy annak helyreigazítására, mit a czopfos és lusta bürokraták tettek, a szuronyokat használják. Hogy ez mennyi veszteséggel járand, azt egy tekintet ama tartomány földrajzi fekvésére, egy pillantás a népismébe, bárki előtt is elég világosan feltűnteti.

S itt talán helyén lesz, hogy olva-óimnak néhány részletet nyujtsak ezen számba sem vett, sokak által nem is ismert néptörzs életéből. Közjelleme vad és féktelennek mondható. A véres bosszu náluk még olyannyira használatban van, hogy a család valamely megölt tagjának ingét a házi tűzhely fölé akasztja, hol addig marad az, míg a halott megbosszulva nincsen. A családjára ismételve rámutat a többnyire véres ruhára, buzditó szavaira egyébiránt nincs nagy szükség, a fiu, testvér vagy unoka kezében a tör vagy puská; nincs nyugalomban addig, míg az ellenfél életben van. — A boccha lakói különben mértékletes életmódot folytatnak, részegyek, játékosok vagy helyenlők csak igen ritkán találhatók köztük. De annál babonásabbak, cselszövők és ravaszok. A nő náluk a legelvetemedeteb teremtény, ha a bocchosa róla szól, mindig azt mondja róla: tisztelettel szólna, feleségem stb. A nők náluk nem ismerik a társasélet örömeit, megvetve és számtalanszor bántalmazva élnek napjaikat. Különböző szépek, magistermetiek, de fölötte gyorsan vénülnek.

Ez időszerű kirándulásunk után azonban térjünk vissza városunkhoz, hol a belügyér és államtitkáranak kinevezése még mindig napi eseményként forgattatik jobbról balra, anélkül, hogy abból bizony mást mint Rajnert és Tóth Vilmost volnánk képesek kiráznai. A színházügy is nyugszik kissé, az az személyi kérdése egy időre háttérbe szorított, hogy az újjászervezés, a mindenrészben szükségelt reformok annál nagyobb megvitatásra találhassanak a napi sajtóban. Ezenkívül pedig a Suez-be vándorlottak kísérjük utaikon, honnan csak úgy özönlének felénk a tudósítások, melyeket mi vertarany értékeként becsülünk: lelünkben felmagasztaljuk azon boldogok sorsát, kiket gazdagság, alkirályi, vagy ministerelnöki kegy a távoli kelet felé vezetett, a lotos, a myrtus s a — mamellukok hazájába. Adjon az ég nekik boldog megtérést!

Horváth Mihály is kap tehát püspökséget. Így jelent ez a Magyar Állam, melyről feltehető, hogy az esztergomi tanácskozássokról jól van értesülve. A kath. kongresszus szabályai pedig szentesítették, az — autonómától tehát csak egy lépés választ el. De e lépés!

Egy havi szünet után ma fog ismét ülést tartani a Kisfaludy-társaság. Felolvassanak benne egy új műfordítást, Szabó István „Alkestis”-ét.

— Pesti lapok Tegethoffnak egy távsürgönyéről emlékeznek, mely szerint a fekete tengeren jelenleg az egyetlen viharok nagy mérvben uralkodnak, úgy, hogy a hajózást veszélyessé teszik.

— Horváth Mihály nagy történéstünket a herceg primás a kultuszminiszteriumnak ajánlotta, a tribunitzi püspökségre királyi őfelsége általi kinevezetését végett.

— A pesti polgári kör nyilatkozatot írt a szabadelvek napolyi zsinatához, és készített még egy felhívást, melyben a baza polgárait felszólítja, hogy ez ügyet támogassák.

— A ministerelnök Budán 29,000 frtért házat vett.

— A Magyar Állam irja: ez előtt 12 évvel 5 szerzetesnek érkezett Uj-Yorkba, s szegényesen hozzá-

fogtak a térítés nagy művéhez, előbb is egy bukott erkölcös leányt térítvén meg. Most díszes palotájuk van, melyet „saját eszközeik által” szereztek, s tartanak fen-

— Tegnapelőtt indult nagy utára a király és kísérete. Várnán a konstantinápolyi követség fogadja. Ruszschuktól Várnáig (9 órai ut) a vasut két oldalán a katonaság sorfalat képez.

— A paritás elve szerint. Beust ur 45 jegyet kapott, hogy azt ossza szét ingyen, s ebből — mint tudjuk — Andrásynak ötöt adott, a magyarok részére. Így érti Beust ur a paritás elvét?

— Gallmeyer kisasszony egy pesti német színésznő ígérte kezét, foglalóuladván pénzét. De megbánta; kezét csak megtudta menteni, de pénzt nem. Perre került a dolog, s a kisasszony nyert.

— A z u j h o n v é d d a l, melyet Thern Károly készített, annyira megnyerte József főhercegre tetszését, hogy szerzőt ebédre hívatta, hogy vele megismerkedjék.

— A vízvezeték használatára eddigél 89 háziur jelentkezett, s ezenkívül több ipar-vállalat. Azokra nézve, kik a vízvezeték már is használják, a befizetés november elsején fog kezdődni.

— Büchler, a Pestől megszökött és Londonban elfogott sikkasztó, e hó 20-án a rendőrhivatal elé állítatván, védője azt kívánta, hogy miután a hamisítást Magyarországon követte el, tessék átadni a pert a magyar törvényszék elé. Angliával nem létezik ugyan kiadási szerződés, de a kiadás lehető, miután a vádlott nem tesz kifogást, s a vádló is megegyezik. A végzés hozatala e hó 27-re halasztatott.

— Tóth Vilmos belügyministeri tanácsos belügyministeri állam titkárrá, Lipovniczky István a semmitő szék alelnökévé, bírassul pedig Ládai Ágoston, Ditrich Rezső, Beke János, és Szoboda Ferencz, kinevezettek.

— A hivatalos lap sok kinevezést hoz a honvédség tisztikara részére.

— Királyunk az ország határára kívül egy romániai minister által fogadtatott.

— A „P. Napló” későn talált felbújni; most írja, hogy sokan nem tudták eddig Tisza K. hol létét, pedig hát sup. gyűlésen van Komáromban, honnan küldet is magának egy oly silány táviratot, melyet csak a Napló szerkesztőségében irhattak. Szabadelvíűsködik az öreg, még pedig a községi iskolákkal, ha bár félve is.

— U b r y k B o r b á l a ügye nem sokára véget ér, a vizsgáló bíró befejezte működését, és az irományokat a törvényszék elé már be is terjeszté ítélet hozatal végett.

— A déli vaspálya társaság könyvtár szándékozik alapítani munkásai részére, s az igazgatóság e célra már adott is 1000 ftot.

Belföld.

— Temes megye 1,388,400 ft adóhátralékban van, melynek nagy része még az ideiglegi kormányzat idejéből maradt fenn.

— Az aradi csendbiztosra ablakán át rá löttek. Mondják, hogy tiszta becsülettel viselte hivatalát, mit igazolni látszik gyászos esete is.

— Az erdélyi diákok vizsgálása alkalmával az ujonczosai bizottság nagyon ildomosan járt el, tudta, hogy művelt ifjakkal van dolga.

— H o s z u t e l e t s o k havat jósolnak az effélével foglalkozók, és pedig azért, mert temérdek gomba terem, a fenyvesek tele vannak tobozzal, nagyon sok rigó van az erdőkben, s a mezők nagyon virágzóak.

— Egy vidéki lap óriási irrt valami szerencsétlen ömledés formát egy elhalt irróról, kinek azonban családja még két ágban fennvan. De ez nem gátolja a jász-kun lap szerencsétlen ömlengőjét, azt jósolni e családról, melynek — mondom — két ép férfi tagja van, hogy „az velők ki fog halni;” mert persze a testvérnek nincs gyermeke, a fiu pedig beteges. Már ha ez úgy volna is, illik-e, tisztességes dolog-e ilyesmit jövendőlni?

— Az első erdélyi vasut gyoroki állomásának felügyelője az igazgatósághoz a pénztár átvétele iránti távirat küldése után véget vetett életének, szerelmi baj volt az öngyilkosság indító oka.

— P o z s o n y b a n, könyöki realitanár felhívására az ottani museum iránt nagy részvét mutatkozik; rövid idő alatt 1200 darab régiség ajándékozottat. — Követendő példa Debreczenre nézve.

A Lajthántulról.

— Okt. 23-ka látszott azon nap lenni, a melyet a dalmát felkelők alkalmasnak tartottak arra, hogy a támadást több ponton megkezdjék. A gorzadai hegységben a nevezett napon ütközet volt, melyben a Ferencz Károly főherceg nevével viselő 52. sz. ezred vett részt. A sorkatonaság 4 halottat és 10 sebesültet vesztett. Az utóbbiak közt van Lukesch hadnagy is. A felkelők vesztéséről valamint más részletekről, még bővebbet nem tudhatni. Ugyanaz nap délután megtámadták a Trinita és Gorzad erődöket. Két zászlóalj, mindössze 360 ember 4 ágyúval küldetett a felkelők ellen. Három órai harc után ezek 80 halott és sebesült vesztéssel Trinita megett visszanyomattak. Trebinjéből jelentik, hogy Hercegovinából 1300 rajah egyesült a felkelőkkel.

— A z u p p i e s e m é n y e k e t v e t k e z t e b e n a H o f e r h a d i g ö z s. 22-én éjjel érkezett oda, s a hadesapatok 23-án reggel az ágyuk tüzelése oltalma alatt kiszállottak, s Buduába mentek, melyet 600 felkelő szállott meg.

Több ágyut és erősítést a Streiter hadigözös fog Buduába szállítani, s ezeknek megérkezével a felkelők erős támadással fognak találkozni.

Azon árulást, a melynek Stanjevich erőd áldozatul esett, az ugynevezett pandurok követték el, kik szerződésileg a kincstár által vannak felfogadva, hogy a hegyi erődítvényekben levő őrségeknek az élelmi szerkeket felhordják miután az őszvéreken való szállítás igen terhes. Azon 40 katoná, kik ez alkalommal elfogattak, 23-án szerencsésen megérkezett Buduába Csak fegyvereiket tartották meg a felkelők. Az eddigi csapatszállítások és katonai műveletek a „F. P.” szeriut 70,000 frt költséget okoztak.

Külföld.

— P á r i s b a n, okt. 26-án, csak egy elfogatás történt, az is a Concordia téren.

— A s p a n y o l o r s z á g i véres dráma után, melynek most egyelőre vége lett. — egyelőre mondjuk, mert a polgárháboru kitérőse a legelső legjobb alkalommal elkerülhetlen, — most egy különös utójáték következik és ez a dictaturának cocettirozása a liberalizmussal. Az előhaladó párt egy küldöttsége fogadásánál, mely küldöttség örömdüvöletét hozta Valentia bevétele felett, Prim tábornagy a szabadság nevével legelőbb tiszter vette szájába. „En a szabadság gyermeke vagyok,” mondá, „és ennek védelmezésére szenteltem életemet. En a szabadságnak szeretett anyámnak soha nem fogok ellensége lenni. Ha a kortes elébe lépek, azt fogom kiáltani: Meg van mentve a szabadság temploma, éljen a szabadság.” Primnek, ki épen most taposta, sőt tapodja lábball a szabadságot különös fogalmának kell lenni arról, hogy annak megmentőjeként szerepel. Harmadik Napoleon nem kíván enyit, ő megelégedett azzal, hogy ő „a társaságot megmentette. A Legitimistad Valenzia bevétele fölül utólagosan értesít, hogy az ostrom alkalmával a csapatokból több mint 1600 ember esett el. A spanyol kormány ugyanis muszka módra csak két halottal és néhány sebesültet szerepeltetett a bulletinben.

— A mit még Poroszországból irhatunk, az kizárólag az országgyűlési tárgyalásokra vonatkozik. Az alsóházban szombaton igen érdekes vita volt. A napirenden a haladási párt egyik tagjának Ebertynek indítványa állott, a politikai és sajtóvétségeknek esküdtzék elébe utasítás felől. Eberty indítványát igen melegen és behatón ajánlotta. Többek közt mondá: „A forradalom ezen vívmányának, — mely az olműzi napokban a reactio áldozatául esett — helyreállítását még most is elhalasztani, annyit tenne, mint Poroszországot a mivel államok közt a legutolsó helyre szoritani le.” Az igazságügyminister Leonhard oly módon felelt neki, mely által mindazon bizodalom veszendőbe ment, mit feladata megoldására szükséges képessége iránt általában feltételeztek nála. Még véleményét sem merte egész nyilvánossággal az esküdtzések valódi német eredetű intézménye felett kimondani, bár erre Vierchow által egyenesen felszólított. Több diplomatiicus kitérés után egy érdekes leleplezéssel akarta a ház figyelmét a tárgytól elvonni. Tudatta nevezetesen a házzal, hogy az éjszaknémet szövetség számára kidolgozandó büntető törvénykönyvben a politikai és sajtóvétségeknek esküdtzék gondolkodva lesz. E közlemény által indítványa visszavonására gondolta Leonhard rávenni Ebertyt. De csalódott; mert két államügyészen és kormánypárti újságírón kívül senki nem pártolta őt. Az indítvány szavazásra került s 158 szavattal 121 ellenében elfogadtatott. A kerületi rendszabályról szóló törvényjavaslat egyelőre kitérőtletett a napi rendről, hogy a költségvetési vitának engedjen helyet. A coulissák mögött a kormány mindent megtesz, hogy indítványait keresztül vigye, így azon ürügy alatt, hogy a ministeri irodákban az illető irományok inkább kéznél vannak, a ministeri hivatalnokok látogatásra hívják a népképviselőket, s ott a zöldsztal mellett pipaszónál igyekeznek azok szavazatát megnyerni. No nálunk ennyire még épen nem jutottunk.

Logujabb.

— Budai tudósítás szeriut 1870-ik évi januárban újra sorozás lenne!

— Berlin, okt. 27. A mai „Kr. Ztg.” jelenti: A pénzügyminister elbocsátatását kérte, mely el is fogadtatott.

— Brüssel, okt. 28. A községi választások legtöbb városban ministerellenesek valának; a papi párt legtöbb szavazatot nyert, a radikálisok részben győztek. A liberalisok csak Gent és Brüggeben jutottak többségre.

Köszgázdszat.

(E.) Debreczen, okt. 28. Az életárak lényegesen nem változtak, a tengeri árak néhány krral lejjebb szálltak. — Időjárásunk, mult éjjel ismét jó eső, mai nap szinte borongós, több esőre mutat.

Bécsi tőzsde, okt. 28. Cs. arany 5—85, ezüst 120—85.

